

## ANDRES MENING

dem som virkelig fikk oppleve krigens hardhet på nært hold, er blant dem som ser mest romslig på det som skjedde, og som feller den mildeste dom over okkupasjonsmakten og de nordmenn som sto på den annen side.

Forårsaket av min kronikk har det, naturlig nok, også kommet anerkjennende uttalelser fra tidligere NS-medlemmer og frontkjempere, men slett ikke i den utstrekning jeg hadde ventet. Imidlertid er det nesten vondt å konstatere den sterke takknemlighet enkelte uttrykker over at det – som de sier – virkelig er noen som, i full offentlighet og med fare for å bli trakassert og mistenkeliggjort, er villig til å stå frem og gi et mer nyansert bilde av krig og okkupasjon enn det som har vært vanlig. Til det vil jeg si at det skulle da bare mangle at man i et land med en pressefrihet vi roser oss av, og hvor vi stadig er opptatt av å slå ned på urett man mener er begått, ikke skulle kunne se forholdene under krig og okkupasjon også fra den tapende parts side, nå femti år etter krigens slutt.

Jeg har hverken glemt eller godkjent tyskernes gisselskyting eller deres fremferd i Nord-Norge, hva en innsender i Aftenposten øyensynlig mistenker meg for. Nei da. Heller ikke deres konsentrasjonsleirer og masseutryddelser. Og selv om den brente jords taktikk som ble praktisert nordpå, nok dessverre hører med til krigens brutale virkelighet, finnes det ingen unnskyldning for de grusomheter som tyskerne – men også andre krigførende – begikk under den siste verdenskrig og som er begått under senere kriger. Likevel, og tross tyskernes mange ugjerninger, tror jeg det er belegg for å hevde at *vi i Norge*, stort sett, slapp billig fra krig og okkupasjon.

Når man i forbindelse med dette jubileum vil utdele en god del ros, hva jeg finner naturlig, er det én gruppe som bør fremheves og som kanskje bar de tyngste byrder under krigen. Det er *sjøfolkene*. Innpå fire tusen nordmenn mistet livet ved krigsforlis under den annen verdenskrig. Ingen annen yrkesgruppe kan vise til et så stort tapstall. Et stort antall sjømenn av dem som gikk i land etter krigen hadde dessuten fått sin fysiske og psykiske helse varig svekket. Mer enn andre fortjener sjøfolkene vår takk.

Vi ønsker alle at feiringen av frigjøringen skal være preget av glede over det som skjedde i disse lyse og minne-

rike maidaene. Men vi skal også ha i tankene at for ganske mange mennesker i vårt land var nettopp dagene omkring 8. mai 1945 spesielt harde og vonde. De er blitt dystre merkedager. Da skulle straffen for dem som svek, settes i verk. Mange har vonde sår fra akkurat disse dagene. Og det gjelder ikke bare de enkeltpersoner som opplevde dem. De samme vonde følelser rammet deres familie, deres barn og barnebarn. Flere hundre tusen mennesker i dette land har smertelige arr som nettopp skriver seg fra frigjøringsdagene. Når vi gjenkaller i erindringen den gledesrus vi selv følte da flaggene gikk til tops over et fritt Norge i rødt, hvitt og blått, bør vi også ha dette, ikke fullt så lystelige, minne i tankene.

Kunne 8. mai 1995 betegne en definitiv sluttstrek for fiendtlige følelser landsmenn faktisk ennå nærer overfor hverandre, for noe som skjedde for mer enn et halvt århundre siden, ville jubileet *virkelig* betegne en merkedag.

### Ved frigjøringsjubileet

## På tide med forsoning

Av Thorleif Øisang, Bærum

Da jeg skrev min kronikk i Aftenposten for 27.2., «Spar oss for overdreven selvros», var jeg selvsagt klar over at det ville komme motforestillinger. Det har da også skjedd. Det som imidlertid har overrasket meg, er den mengde positive og anerkjennende reaksjoner som er kommet, pr. brev og telefon, ikke minst fra personer som opplevde krigen på nært hold, aktive motstandsfolk, mennesker som stiftet bekjentskap med krigsfangenskap og konsentrasjonsleirer. I det hele tatt dreier det seg om reaksjonene til samfunnsbevisste personer med stor livserfaring. Det har i den forbindelse slått meg at mange av